

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 27 października 2016 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Artykuł 267 TFUE — Właściwość Trybunału — Pojęcie „przepisu prawa Unii” — Dyrektywa 89/106/EWG — Zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych — Norma przyjęta przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) na podstawie mandatu Komisji Europejskiej — Publikacja normy w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej — Norma zharmonizowana EN 13242:2002 — Norma krajowa wdrażająca normę zharmonizowaną EN 13242:2002 — Spory dotyczące umów między jednostkami — Metoda stwierdzenia (nie)zgodności wyrobu z normą krajową transponującą normę zharmonizowaną — Data stwierdzenia (nie)zgodności wyrobu z tą normą — Dyrektywa 98/34/WE — Procedura udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych — Zakres stosowania

W sprawie C-613/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia) postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 grudnia 2014 r., w postępowaniu:

James Elliott Construction Limited

przeciwko

Irish Asphalt Limited,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 listopada 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu James Elliott Construction Limited przez E. Barrington, SC, C. Donnelly, BL oraz B. Shipsey, SC, upoważnionych przez D. O'Donovana, solicitor,
- w imieniu Irish Asphalt Limited przez T. Hogana, SC, D. Conlana Smytha, barrister, N. Buckleya, BL, upoważnionych przez N. Mulherin, solicitor,

* Język postępowania: angielski.

- w imieniu Irlandii przez A. Joyce’a, L. Williams i J. Quaney, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez B. Kennedy’ego, SC i G. Gilmore, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A.C. Becker, G. Bragę da Cruza i G. Zavvosa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 267 TFUE, art. 4 dyrektywy Rady 89/106/EEG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych (Dz.U. 1989, L 40, s. 12 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 9, s. 296), zmienionej dyrektywą Rady 93/68/EEG z dnia 22 lipca 1993 r. (Dz.U. 1993, L 220, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 12, s. 173, zwanej dalej „dyrektywą 89/106”), art. 1 i 8 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. 1998, L 204, s. 37 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 20, s. 337), zmienionej ostatnio dyrektywą Rady 2006/96/WE z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U. 2006, L 363, s. 81, zwanej dalej „dyrektywą 98/34”) oraz normy zharmonizowanej EN 13242:2002, zatytułowanej „Kruszywa do niezwiązanych i związanych hydraulicznie materiałów stosowanych w obiektach budowlanych i budownictwie drogowym” (zwanej dalej „normą zharmonizowaną EN 13242:2002”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu dotyczącego dostawy przez spółkę Irish Asphalt Limited kruszywa skalnego spółce James Elliott Construction Limited.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 89/106

- 3 Motywy pierwszy, czwarty, szósty, siódmy, jedenasty i dwunasty dyrektywy 89/106 stanowią:

„państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za zapewnienie, aby obiekty budowlane naziemne i podziemne na ich terytorium były projektowane i wykonywane w sposób, który nie zagraża bezpieczeństwu ludzi, zwierząt domowych i mienia, uwzględniając przy tym, w interesie dobra ogólnego, inne zasadnicze wymogi;

[...]

w ust. 71 zatwierdzonej przez Radę Europejską w czerwcu 1985 r. Białej Księgi dotyczącej urzeczywistnienia rynku wewnętrznego stwierdza się, że w ramach ogólnej polityki szczególnie nacisk położony będzie na pewne sektory, a w tym na budownictwo; o ile usuwanie barier technicznych w dziedzinie budownictwa nie jest możliwe na drodze wzajemnego uznawania równoważności między wszystkimi państwami członkowskimi, wówczas powinno być ono prowadzone zgodnie z nową koncepcją [nowym podejściem], zgodnie z rezolucją Rady z dnia 7 maja 1985 r. [Dz.U. 1985, C 136,

s. 1], która narzuca potrzebę ustalenia zasadniczych wymogów dotyczących bezpieczeństwa i innych aspektów ważnych dla dobra ogólnego, bez obniżania istniejących i uzasadnionych poziomów ochrony w państwach członkowskich;

[...]

podstawą dla opracowywania zharmonizowanych norm lub innych specyfikacji technicznych na poziomie europejskim oraz sporządzania i przyznawania europejskiego zatwierdzenia technicznego [europejskiej aprobaty technicznej] będą dokumenty interpretacyjne, sporządzone w celu uściślenia zasadniczych wymogów na poziomie technicznym;

zasadnicze wymogi stwarzają bazę do sporządzenia zharmonizowanych norm na wyroby budowlane na poziomie europejskim; w celu osiągnięcia największych możliwych korzyści z jednolitego rynku wewnętrznego i umożliwienia dostępu na ten rynek możliwie największej liczbie producentów, zapewnienia najwyższego możliwego stopnia przejrzystości rynku i stworzenia warunków dla zharmonizowanego ogólnego systemu zasad obowiązujących w przemyśle budowlanym, powinny być stworzone w możliwie najszerszym zakresie i możliwie najszybciej zharmonizowane normy; normy te opracowywane przez organizacje prywatne muszą pozostać tekstami nieobowiązkowymi; w tym celu Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) i Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) uznane są za organizacje właściwe do ustalania zharmonizowanych norm, zgodnie z podpisanymi dnia 13 listopada 1984 r. ogólnymi wytycznymi dotyczącymi współpracy między Komisją a tymi dwiema organizacjami; do celów niniejszej dyrektywy zharmonizowana norma jest specyfikacją techniczną (normą europejską lub zharmonizowanym dokumentem) przyjętym przez jedną lub obydwie te organizacje na podstawie mandatu wydanego przez Komisję, zgodnie z dyrektywą Rady 83/189/EWG z dnia 28 marca 1983 r., ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych [Dz.U. 1983, L 109, s. 8];

[...]

wyrób uważany jest za odpowiedni do wykorzystania [nadający się do stosowania], jeżeli odpowiada zharmonizowanej normie, Europejskiemu Technicznemu Zatwierdzeniu [europejskiej aprobacie technicznej] lub niezharmonizowanym specyfikacjom technicznym uznanym na poziomie wspólnotowym; w przypadku gdy wyroby mają małe znaczenie z punktu widzenia zasadniczych wymogów oraz w przypadku gdy odbiegają od istniejących specyfikacji technicznych, ich przydatność do wykorzystania [stosowania] może być poświadczona przez uprawniony organ;

wyroby uznane w ten sposób za odpowiednie do wykorzystania [nadające się do stosowania] są łatwo rozpoznawalne dzięki znakowi CE; mogą być wprowadzane do swobodnego przepływu i swobodnego wykorzystania, zgodnie z ich przeznaczeniem w całej Wspólnocie”.

4 Artykuł 2 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, aby wyroby określone w art. 1, przeznaczone do wykorzystania w obiektach mogły być wprowadzane na rynek tylko wówczas, gdy są użyteczne [nadają się do zamierzonego zastosowania], to znaczy, że wykazują takie cechy, że obiekty, w których mają być wbudowane, wmontowane, wykorzystane lub instalowane, zakładając, że obiekty te są prawidłowo zaprojektowane i wykonane, mogą spełniać zasadnicze wymogi, określone w art. 3, w tych przypadkach i tam gdzie dla określonych obiektów obowiązują przepisy zawierające takie wymagania”.

5 Artykuł 3 ust. 1 rzeczonyj dyrektywy ma następującą treść:

„Zasadnicze wymogi dotyczące obiektów i mogące wpływać na charakterystykę techniczną wyrobu wymienione są w postaci celów w załączniku I. Zastosowanie może mieć jedno, kilka lub wszystkie wymagania; powinny one być spełniane przez gospodarczo uzasadniony okres użytkowania”.

6 Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 tej dyrektywy:

„1. W niniejszej dyrektywie przez »specyfikacje techniczne« rozumie się normy i zatwierdzenia [aprobaty] techniczne.

Do celów niniejszej dyrektywy przez »normy zharmonizowane« rozumie się specyfikacje techniczne przyjęte przez CEN, CENELEC lub obydwie te organizacje na wniosek [na podstawie mandatu] Komisji, zgodnie z dyrektywą 83/189/EWG na podstawie opinii wydanej przez komitet, o którym mowa w art. 19, i zgodnie z podpisanymi 13 listopada 1984 r. przepisami ogólnymi dotyczącymi współpracy Komisji z tymi dwiema organizacjami.

2. Państwa członkowskie uznają, że wyroby [budowlane] nadają się do wykorzystania [stosowania], jeżeli umożliwiają one działania [obiektom budowlanym], do których zostały przeznaczone, pod warunkiem że [te ostatnie] są odpowiednio zaprojektowane i wykonane tak, by spełnić wymogi zasadnicze określone w art. 3, w przypadku gdy wyroby te mają oznakowanie CE wskazujące, że spełniają wszystkie przepisy niniejszej dyrektywy, łącznie z procedurami oceny zgodności ustanowionymi w rozdziale V i procedurą ustanowioną w rozdziale III. Oznakowanie CE wskazuje, że:

- a) są one zgodne ze stosowanymi normami krajowymi stanowiącymi transpozycję norm zharmonizowanych, których wykaz opublikowano w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*. Państwa członkowskie powinny publikować wykazy tych norm krajowych [państwa członkowskie publikują odniesienia do tych norm krajowych].
- b) są one zgodne z Europejskim Zatwierdzeniem Technicznym [europejską aprobatą techniczną], wydanym [wydaną] zgodnie z procedurą, o której mowa w rozdziale III;

lub

- c) są one zgodne z krajowymi specyfikacjami technicznymi, określonymi w ust. 3, w przypadku gdy brak jest ustaleń zharmonizowanych; wykaz tych ustaleń krajowych jest sporządzany zgodnie z procedurą wymienioną w art. 5 ust. 2”.

7 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 89/106 stanowi:

„Państwa członkowskie nie będą utrudniać swobodnego przepływu, wprowadzania do obrotu lub wykorzystania na swoim terytorium wyrobów, które spełniają przepisy niniejszej dyrektywy.

Państwa członkowskie zapewnią, aby wykorzystanie takich wyrobów zgodnie z ich przeznaczeniem nie było hamowane [zabronione] przez reguły lub warunki narzucane z pozycji monopolisty przez instytucje publiczne lub przez organizacje prywatne działające jako przedsiębiorstwa publiczne lub jako organy publiczne [z racji swej monopolistycznej pozycji]”.

8 Artykuł 7 tej dyrektywy stanowi:

„1. W celu zapewnienia odpowiedniej jakości zharmonizowanych norm dla wyrobów [budowlanych] normy te są sporządzane przez europejskie organizacje normalizacyjne na podstawie mandatów wydawanych przez Komisję [...].

2. Opracowywane w ten sposób normy powinny być wyrażane, w miarę możliwości, za pomocą właściwości użytkowych wyrobów [budowlanych], uwzględniając dokumenty interpretacyjne.

3. Po ustanowieniu norm przez europejskie organizacje normalizacyjne Komisja opublikuje ich wykaz [odniesienia do nich] w serii *C Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich*”.

- 9 Zgodnie z art. 65 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającego dyrektywę 89/106 (Dz.U. 2011, L 88, s. 5) dyrektywa 89/106 została uchylona. Jednakże rozporządzenie to nie ma zastosowania w postępowaniu głównym *ratione temporis*.

Dyrektywa 98/34

- 10 Artykuł 1 pkt 3, 4 i 11 dyrektywy 98/34, która zastąpiła dyrektywę 83/189, stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe terminy:

[...]

- 3) »specyfikacja techniczna« oznacza specyfikację zawartą w dokumencie, który opisuje wymagane cechy produktu, takie jak: poziom jakości, wydajności, bezpieczeństwa lub wymiary, włącznie z wymaganiami mającymi zastosowanie do produktu w zakresie nazwy, pod jaką jest sprzedawany, terminologii, symboli, badań i metod badania, opakowania, oznakowania i etykietowania oraz procedur oceny zgodności.

[...]

- 4) »inne wymagania« oznaczają wymagania inne niż specyfikacje techniczne, nałożone na produkt w celu ochrony, w szczególności konsumentów i środowiska, które wpływają na jego cykl życiowy po wprowadzeniu go na rynek [do obrotu], takie jak warunki użytkowania, powtórne przetwarzanie, ponowne zastosowanie lub składowanie, gdzie takie warunki mogą mieć istotny wpływ na skład lub rodzaj produktu lub jego obrót;

[...]

- 11) »przepisy techniczne« [oznaczają] specyfikacje techniczne i inne wymagania bądź zasady dotyczące usług, włącznie z odpowiednimi przepisami administracyjnymi, których przestrzeganie jest obowiązkowe, *de iure* lub *de facto*, w przypadku wprowadzenia do obrotu, świadczenia usługi, ustanowienia operatora usług lub stosowania w państwie członkowskim lub na przeważającej jego części, jak również przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich, z wyjątkiem [zastrzeżeniem tych] określonych w art. 10, zakazujących [zakazujące] produkcji, przywozu, wprowadzania do obrotu [sprzedaży] i stosowania produktu lub zakazujących [zakazujące] świadczenia bądź korzystania z usługi lub ustanawiania dostawcy usług.

Przepisy techniczne obejmują *de facto* [Przepisy techniczne *de facto* obejmują]:

- przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne państwa członkowskiego, które odnoszą się do specyfikacji technicznych bądź innych wymagań lub zasad dotyczących usług, bądź też do kodeksów zawodowych lub kodeksów postępowania [dobrych praktyk], które z kolei odnoszą się do specyfikacji technicznych bądź do innych wymogów lub zasad dotyczących usług, zgodność z którymi pociąga za sobą domniemanie zgodności z zobowiązaniami nałożonymi przez wspomniane przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne,

- dobrowolne porozumienia, w których władze publiczne są stroną umawiającą się, a które przewidują, w interesie ogólnym, zgodność ze specyfikacjami technicznymi lub innymi wymogami albo zasadami dotyczącymi usług, z wyjątkiem specyfikacji odnoszących się do przetargów przy zamówieniach publicznych,
- specyfikacje techniczne lub inne wymogi bądź zasady dotyczące usług, które powiązane są ze środkami fiskalnymi lub finansowymi mającymi wpływ na konsumpcję produktów lub usług przez wspomaganie przestrzegania takich specyfikacji technicznych lub innych wymogów bądź zasad dotyczących usług; specyfikacje techniczne lub inne wymogi bądź zasady dotyczące usług powiązanych z systemami zabezpieczenia społecznego nie są objęte tym znaczeniem”.

11 Artykuł 8 ust. 1 i 3 tej dyrektywy stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem art. 10 państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji wszelkie projekty przepisów technicznych, z wyjątkiem tych, które w pełni stanowią transpozycję normy międzynarodowej lub europejskiej, w którym to przypadku wystarczająca jest informacja dotycząca odpowiedniej normy. Przekazują Komisji także podstawę prawną konieczną do [uzasadnienie dotyczące konieczności] przyjęcia uregulowań [przepisów] technicznych, jeżeli nie został[o] on[o] wyraźnie ujęte w projekcie.

[...]

Państwa członkowskie przekazują projekt ponownie i na powyższych warunkach, jeżeli dokonają w tekście jakichś zmian, które w istotny sposób wpływają na zakres jego zastosowania, skracają wyjściowo przewidziany harmonogram wdrożenia, dodają więcej specyfikacji lub wymagań lub zastrzegają wspomniane wymagania.

[...]

3. Państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji ostateczny tekst przepisów technicznych”.

Norma EN 13242:2002

12 Norma EN 13242:2002 została opracowana przez komitet techniczny CEN/TC 154 „Kruszywa” i zatwierdzona przez CEN w dniu 23 września 2002 r., zgodnie z mandatem Komisji z dnia 6 lipca 1998 r. (M 125 – Mandat dla CEN/CENELEC na wykonanie prac normalizacyjnych w celu ustanowienia norm zharmonizowanych dotyczących kruszyw do określonych rodzajów wykorzystania, zwanym dalej „mandatem M 125”), wydanym na podstawie dyrektywy 89/106.

– Mandat M 125

13 Mandat M 125 zawiera następujący wstęp:

„[...] Jednym z celów dyrektywy jest usuwanie barier technicznych w handlu w dziedzinie budownictwa, tam gdzie nie można tego dokonać w drodze wzajemnego uznawania równoważności przez wszystkie państwa członkowskie. Tym samym na pierwszym etapie mandaty dotyczące normalizacji dotyczyć będą wyrobów budowlanych, które mogą napotykać na bariery techniczne w handlu.

Niniejszy mandat ma na celu ustanowienie przepisów dotyczących rozwoju i jakości zharmonizowanych norm europejskich w celu, z jednej strony, dokonania »zbliżenia« krajowych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych (zwanym dalej »przepisami«) w jak

najszerszym możliwym zakresie oraz, z drugiej strony, stworzenia podstaw do uznania wyrobów zgodnych z tymi przepisami za nadające się do zamierzonego zastosowania, zgodnie z przepisami dyrektywy” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z mandatu poniżej].

14 Rozdział II mandatu, zatytułowany „Wykonanie mandatu”, stanowi:

„1. CEN/CENELEC przedstawia Komisji szczegółowy program prac najpóźniej trzy miesiące po przyjęciu przez komitet ustanowiony w dyrektywie 83/189.

[...]

5. Dodanie jakichkolwiek wyrobów, zastosowań i materiałów lub form nieprzewidzianych w mandacie, a uznanych za niezbędne przez komitet techniczny, powinno zostać poddane badaniu przez służby Komisji, niezależnie od programu prac. Normy przygotowane dla wyrobów nieobjętych mandatem nie będą miały statusu norm zharmonizowanych. Poza przepisami art. 4 ust. 1 dyrektywy [98/34] należy uwzględnić fakt, że wszystkie wyroby objęte mandatem odpowiadają systemowi poświadczenia zgodności zgodnie z właściwą decyzją Komisji, a nie jest tak w przypadku wyrobów nim nieobjętych.

6. Wszystkie propozycje dodania charakterystyk i aspektów trwałości nieprzewidzianych w mandacie, a uznanych za niezbędne przez komitet techniczny, powinny zostać przedstawione w oddzielnym rozdziale programu prac i zbadane przez służby Komisji.

[...]

8. Komitety techniczne CEN zobowiązane są zaproponować rozwiązania techniczne dla określenia charakterystyk mandatu, biorąc pod uwagę warunki wymienione poniżej. Sugerowane metody badawcze muszą być bezpośrednio związane z odpowiednią, wymaganą charakterystyką i nie mogą odwoływać się do metod ustalania dotyczących charakterystyk, które nie są objęte mandatem. Wymagania trwałości powinny zostać uregulowane w ramach wyznaczanych przez aktualny stan wiedzy.

9. Odniesienia do metod badawczych i obliczeniowych powinny być zgodne z docelową harmonizacją. Co do zasady tylko jedna metoda powinna być stosowana w celu określenia jednej charakterystyki, dla danego wyrobu lub rodziny wyrobów.

Jeśli jednak dla wyrobu lub rodziny wyrobów, z uzasadnionych przyczyn, dla określenia tej samej charakterystyki zastosowana zostanie więcej niż jedna metoda, musi zostać to uzasadnione. W takim przypadku wszystkie te metody należy połączyć spójnikiem »lub« oraz podać wskazanie do zastosowania.

We wszystkich pozostałych przypadkach przyjęcie dwóch lub więcej metod badawczych lub obliczeniowych dla określenia jednej charakterystyki dopuszczalne jest wyłącznie wówczas, gdy pozostają one w związku lub taki związek może pomiędzy nimi powstać. Dana zharmonizowana norma powinna w takiej sytuacji wyznaczać jedną z tych metod jako metodę referencyjną.

Metody badawcze lub obliczeniowe powinny, jeśli jest to możliwe, posiadać charakter horyzontalny, obejmujący jak najszerszy zakres wyrobów.

[...]

12. Zakres niniejszego mandatu może zostać w odpowiednim razie zmieniony lub uzupełniony. Przyjęcie programu prac przez Komisję nie oznacza przyjęcia wszystkich wymienionych elementów jako norm referencyjnych. Komitety techniczne powinny wykazać bezpośredni związek

między tymi elementami a koniecznością harmonizacji wyrobów, zamierzonych zastosowań i charakterystyk ujętych w mandacie. Ponadto przyjęcie programu prac nie wyklucza możliwości dodania przez CEN nowych elementów w celu pełnego wypełnienia warunków mandatu.

[...]

15. CEN/CENELEC niezwłocznie informuje Komisję o jakichkolwiek problemach związanych z wykonaniem mandatu i przedstawia sprawozdanie roczne na temat postępu prowadzonych w ramach mandatu prac.
16. Sprawozdanie na temat postępu prac zawiera opis przeprowadzonych prac i wskazuje napotkane trudności polityczne lub techniczne, w szczególności te mogące skłonić organy państwa członkowskiego do zgłoszenia zastrzeżeń lub powołania się na art. 5 ust. 1 dyrektywy [98/34].
17. Do sprawozdania z postępu prac dołącza się ostatnie projekty poszczególnych norm objętych mandatem oraz ostatnie sprawozdania z prac podzleconych.

[...]

19. Przyjęcie mandatu przez CEN/CENELEC może nastąpić dopiero po przyjęciu programu prac przez służby Komisji.

[...]

21. CEN/CENELEC przedstawia ostateczne projekty europejskich norm zharmonizowanych i właściwych norm towarzyszących służbom Komisji do zatwierdzenia ich zgodności z niniejszym mandatem zgodnie z harmonogramem ustalonym przez CEN/CENELEC i Komisję, o którym mowa w pkt II.2.d)".

15 Rozdział III mandatu, zatytułowany „Normy zharmonizowane”, brzmi następująco:

„1. Normy zharmonizowane powinny być przygotowane w taki sposób, aby umożliwiały wykazanie spełniania przez wyroby wymienione w załącznikach 1 i 2 zasadniczych wymagań. Z uwagi na fakt, że jednym z celów dyrektywy jest usuwanie przeszkód w handlu, opracowywane na jej podstawie normy powinny być wyrażane, w miarę możliwości, za pomocą właściwości użytkowych wyrobów (art. 7 ust. 2 dyrektywy), uwzględniając dokumenty interpretacyjne.

2. Norma zharmonizowana zawiera:

[...]

— metody (obliczeniowe, metody badawcze lub inne) lub odniesienie do normy zawierającej metody określenia takich charakterystyk;

[...]”.

16 Załączniki 1–3 do mandatu M 125 określają szczegółowo, odpowiednio, zakres stosowania mandatu, jego techniczne ramy referencyjne oraz wymagania w zakresie poświadczenia zgodności.

– Norma zharmonizowana EN 13242:2002

17 W pkt 1 akapit drugi norma zharmonizowana EN 13242:2002 stanowi, że norma „pozwala ocenić zgodność [...] wyrobów z niniejszą normą europejską”.

- 18 Punkt 6 omawianej normy zharmonizowanej, zatytułowany: „Wymagania chemiczne”, brzmi następująco:

„6.1. Postanowienia ogólne

Konieczność badania i deklarowania wszystkich właściwości określonych w niniejszym rozdziale powinna być ograniczona do poszczególnych zastosowań lub pochodzenia kruszywa. Jeśli jest to wymagane, w celu oznaczenia odpowiednich właściwości chemicznych, należy przeprowadzić badania określone w art. 6.

[...]

6.3. Siarka całkowita

Jeżeli jest to wymagane, zawartość siarki całkowitej w kruszywach oznaczaną według [art. 11] normy EN 1744–1:1998 [przyjętej przez CEN poza jakimkolwiek mandatem Komisji i procedurą określoną w art. 7 dyrektywy] należy deklarować zgodnie z odpowiednią kategorią określoną w tablicy 13 [zatytułowanej „Kategorie maksymalnych zawartości siarki całkowitej”:]

Kruszywa	Zawartość siarki całkowitej %	Kategoria S
Kruszywa oprócz żużla wielkopiecowego chłodzonego powietrzem	≤ 1	S ₁
	> 1	S _{deklarowana}
	Brak wymagania	S _{NR}
Żużel wielkopiecowy chłodzony powietrzem	≤ 2	S ₂
	> 2	S _{deklarowana}
	Brak wymagania	S _{NR}

[...]”.

- 19 „Załącznik ZA (Informacyjny) – Rozdziały niniejszej normy europejskiej dotyczące wymagań podstawowych lub innych postanowień dyrektyw UE” omawianej normy zharmonizowanej stanowi w szczególności, że „rozdziały niniejszej normy europejskiej [EN 13242:2002] podane w niniejszym załączniku spełniają wymagania tego mandatu udzielonego na podstawie [dyrektywy 89/106]” i że „zgodność z tymi rozdziałami świadczy o przydatności kruszyw i wypełniaczy uwzględnionych w niniejszej normie europejskiej do ich zamierzonego zastosowania”.
- 20 Odniesienia do normy zharmonizowanej EN 13242:2002 zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. 2003, C 75, s. 8).

Prawo irlandzkie

Ustawa o sprzedaży towarów i świadczeniu usług

- 21 Artykuł 10 Sale of Goods and Supply of Services Act 1980 (ustawy o sprzedaży towarów i świadczeniu usług z 1980 r.) wprowadził nowy art. 14 Sale of Goods Act 1893 (ustawy o sprzedaży towarów z 1893 r.), który stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej ustawy i innych przepisów w tym przedmiocie, towary dostarczone na podstawie umowy sprzedaży nie korzystają z domniemania lub gwarancji jakości lub przydatności do zamierzonego zastosowania.

2. W przypadku gdy sprzedawca sprzedaje towary w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, domniemywa się, że dostarczone na podstawie umowy towary mają jakość handlową; niniejsze domniemanie nie powstaje:

- a) w przypadku wad, na które przed zawarciem umowy zwrócono kupującemu uwagę, lub
- b) w przypadku wad, które powinno ujawnić badanie, jeśli kupujący zbadał towary przed zawarciem umowy.

3. Towary mają jakość handlową, jeśli nadają się do zastosowania lub zastosowań, do których towary tego rodzaju są zazwyczaj nabywane i są tak trwałe, jak można w sposób rozsądny oczekiwać, biorąc pod uwagę jakikolwiek ich opis, cenę (jeśli dotyczy) oraz wszelkie inne istotne okoliczności, zaś wszelkie odniesienia w niniejszej ustawie do towarów niemających jakości handlowej należy interpretować odpowiednio.

4. W przypadku gdy sprzedawca sprzedaje towary w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, a kupujący ujawnia wobec sprzedawcy wprost lub w sposób dorozumiany konkretny cel, w jakim nabywa towary, domniemywa się, że towary dostarczone na podstawie umowy nadają się zgodnie z rozsądkiem do tego celu, niezależnie od tego, czy jest to cel, w jakim towary takie są zazwyczaj dostarczane, chyba że z okoliczności wynika, że kupujący nie polega, lub nierozsądne byłoby, gdyby polegał, na umiejętnościach i ocenie sprzedawcy.

[...]”.

Norma I.S. EN 13242:2002

- 22 Norma EN 13242:2002 została wdrożona w Irlandii przez National Standard Authority of Ireland (irländzką jednostkę normalizacyjną) w drodze normy I.S. EN 13242:2002.

Okoliczności faktyczne sporu w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 23 Przy budowie ośrodka młodzieżowego w Ballymun w Dublinie (Irlandia) przez James Elliott Construction specyfikacja wymagała w szczególności, by posadzki wewnętrzne budynku były kładzione na 225-milimetrowej warstwie „rozdrobnionego kruszywa skalnego typu Clause 804 grube odpowiadającego specyfikacjom Departement of Enterprise”. W tym celu Irish Asphalt dostarczyła Elliott Construction wyrób pod nazwą „Clause 804 grube”.
- 24 Po zakończeniu budowy zaczęły pojawiać się na podłogach i stropach pęknięcia, powodujące, że budynek nie nadawał się do użytku. James Elliott Construction uznała swoją odpowiedzialność i wykonała roboty naprawcze o wartości 1,5 mln EUR.

- 25 W dniu 13 czerwca 2008 r. James Elliott Construction wytoczyła powództwo o odszkodowanie przeciwko Irish Asphalt, ze względu na to, że szkody były rezultatem obecności piryty w kruszywie Clause 804 dostarczonym przez Irish Asphalt.
- 26 W wyroku z dnia 25 maja 2011 r. High Court (wysoki sąd, Irlandia) uznał, że szkody w betonie powstały na skutek obecności piryty w kruszywie dostarczonym James Elliott Construction przez Irish Asphalt. W tym względzie stwierdził on, że analiza kruszywa pobranego z budynku wykazała, że nie spełnia ono irlandzkiej normy I.S. EN 13242:2002 będącej transpozycją normy europejskiej EN 13242:2002, w szczególności w odniesieniu do zawartości siarki.
- 27 W konsekwencji sąd ten orzekł, że Irish Asphalt naruszyła swoje zobowiązania umowne, zgodnie z którymi powinna, na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy o sprzedaży towarów, dostarczyć kruszywo „jakości handlowej” i „nadające się do zamierzonego zastosowania”.
- 28 Irish Asphalt złożyła apelację od powyższego wyroku do Supreme Court (sądu najwyższego, Irlandia).
- 29 W dniu 2 grudnia 2014 r. Supreme Court (sąd najwyższy) wydał wyrok rozstrzygający jedynie kwestie prawa krajowego i oddalił apelację, pozostawiając bez rozstrzygnięcia wszelkie kwestie z zakresu prawa Unii.
- 30 Sąd ten zastanawia się w związku z tym, po pierwsze, nad statusem prawnym europejskich norm zharmonizowanych dotyczących wyrobów budowlanych oraz ich znaczeniem w stosunkach umownych między dwiema prywatnymi stronami, gdy w umowie dostawy towarów powołano się na przyjętą na podstawie normy zharmonizowanej normę krajową, po drugie, nad wykładnią normy europejskiej EN 13242:2002 w aspekcie jej zakresu i treści, w szczególności jeśli chodzi o domniemania, które przestrzeganie tej normy rodzi, oraz sposoby ich obalenia, a po trzecie, nad związkiem między przepisami prawa krajowego, z którym wiążą się określone dorozumiane klauzule umowne, a obowiązkiem notyfikacji spoczywającym na państwach członkowskich na mocy dyrektywy 98/34.
- 31 W tym stanie rzeczy Supreme Court (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) a) Czy w sytuacji, gdy postanowienia umowy cywilnoprawnej zobowiązują stronę do dostarczenia wyrobu wyprodukowanego zgodnie z normą krajową, która została przyjęta wskutek wdrożenia normy europejskiej przyjętej na podstawie mandatu wydanego przez Komisję Europejską zgodnie z dyrektywą 89/106, wykładnia tej normy stanowi zagadnienie, które może być przedmiotem wniosku o wydanie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE?
- b) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lit. a): czy w przypadku normy europejskiej EN 13242:2002 stwierdzenie zgodności z tą normą lub jej naruszenia może nastąpić wyłącznie na podstawie badań przeprowadzonych zgodnie z normami przyjętymi przez CEN (niewydanymi na podstawie mandatu), do których odwołuje się norma EN 13242:2002, które przeprowadzane są w czasie produkcji lub dostawy; czy też naruszenie wyżej wymienionej normy (oraz w rezultacie naruszenie umowy) może zostać stwierdzone za pomocą innych badań przeprowadzonych później, jeśli na podstawie takich badań można wyprowadzić logiczny wniosek co do naruszenia tej normy?
- 2) Czy rozpoznając sprawę cywilną dotyczącą naruszenia umowy, której przedmiotem jest wyrób wyprodukowany zgodnie z normą europejską wydaną na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską na podstawie dyrektywy [89/106], sąd krajowy ma obowiązek powstrzymać się od stosowania przepisów prawa krajowego ustanawiających domniemanie jakości handlowej oraz przydatności do zamierzonego zastosowania lub jakości z uwagi na fakt, że [te] przepisy ustawowe lub ich stosowanie tworzą normy lub narzucają specyfikacje lub wymogi techniczne, w przypadku których nie dokonano notyfikacji przewidzianej przepisami dyrektywy 98/34?

- 3) Czy rozpoznając powództwo dotyczące naruszenia umowy cywilnej, które miało powstać wskutek naruszenia postanowienia dotyczącego jakości handlowej lub przydatności do zamierzonego zastosowania (wynikających z domniemań ustawowych, które kształtują treść umowy między stronami, jeśli strony domniemań tych nie zmodyfikowały lub wyłączyły) w odniesieniu do wyrobu wyprodukowanego zgodnie z normą europejską EN 13242:2002, sąd krajowy jest zobowiązany uznać, że wyrób ma jakość handlową i nadaje się do zamierzonego zastosowania, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej na to pytanie: czy takie domniemanie może zostać obalone wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu braku zgodności z normą europejską EN 13242:2002 za pomocą badań wykonanych zgodnie z wymaganiami dla badań i protokołów, do których odwołuje się norma europejska EN 13242:2002 wykonanych w czasie dostawy wyrobu?
- 4) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lit. a) i pytanie trzecie: czy w normie europejskiej EN 13242:2002, lub na jej podstawie, został ustanowiony limit całkowitej zawartości siarki w kruszywach, tak aby w celu powstania domniemania jakości handlowej lub przydatności do zastosowania należało m.in. przestrzegać tego limitu?
- 5) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lit. a) i pytanie trzecie: czy udowodnienie, że wyrób opatrzony był oznakowaniem »CE« jest konieczne, aby móc powołać się na domniemanie wynikające z załącznika ZA do normy europejskiej EN 13242:2002 lub art. 4 dyrektywy 89/106?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego lit. a), dotyczącego właściwości Trybunału

- 32 W pierwszym pytaniu lit. a) sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 267 TFUE należy interpretować w ten sposób, że gdy przed sądem krajowym zawiśnie spór dotyczący umowy prawa prywatnego zobowiązującej jedną ze stron do dostarczenia wyrobu zgodnego z normą krajową wdrażającą normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy 89/106, do której odniesienie zostało opublikowane przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, Trybunał jest właściwy do udzielenia wykładni tej normy w trybie prejudycjalnym.
- 33 Należy po pierwsze stwierdzić na wstępie, że zgodnie z postanowieniem odsyłającym rozpatrywana w postępowaniu głównym norma techniczna I.S. EN 13242:2002 stanowi wdrożenie do prawa irlandzkiego przez irlandzką jednostkę normalizacyjną normy zharmonizowanej EN 13242:2002. Zatem to, jak należy rozumieć pierwszą normę, zależy bezpośrednio od wykładni nadanej drugiej z nich.
- 34 Po drugie, należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunał jest właściwy do dokonywania wykładni aktów, które wprawdzie zostały wydane przez organy, których nie można zaliczać do „instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii”, lecz które to akty posiadają charakter środków służących wykonaniu lub stosowaniu aktu prawa Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 września 1990 r., *Sevince*, C-192/89, EU:C:1990:322, pkt 10; z dnia 21 stycznia 1993 r., *Deutsche Shell*, C-188/91, EU:C:1993:24, pkt 17). Takie rozwiązanie jest uzasadnione samym celem art. 267 TFUE, który służy zapewnieniu jednolitego stosowania w całej Unii wszystkich przepisów wchodzących w skład porządku prawnego Unii, w celu zapobieżenia, by ich skutki różniły się od siebie w zależności od nadawanej im w poszczególnych państwach członkowskich wykładni (wyrok z dnia 20 września 1990 r., *Sevince*, C-192/89, EU:C:1990:322, pkt 11).
- 35 Ponadto Trybunał wskazał również, że okoliczność, iż akt prawa Unii nie rodzi wiążących skutków, nie stoi na przeszkodzie temu, by Trybunał orzekł w ramach postępowania prejudycjalnego na podstawie art. 267 TFUE w przedmiocie wykładni tego aktu (wyrok z dnia 21 stycznia 1993 r., *Deutsche Shell*, C-188/91, EU:C:1993:24, pkt 18).

- 36 W konkretnym przypadku normy zharmonizowanej, takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, należy wskazać, że art. 4 ust. 1 dyrektywy 89/106 definiuje normy zharmonizowane jako specyfikacje techniczne przyjmowane przez CEN lub CENELEC, lub obie te organizacje na podstawie mandatu Komisji udzielonego zgodnie z dyrektywą 83/189, które stanowią, jak wynika z motywów szóstego i siódmego tej dyrektywy, techniczny wyraz zasadniczych wymagań określonych w załączniku I do dyrektywy.
- 37 Zgodnie z art. 7 ust. 3 dyrektywy 89/106 odniesienia do norm zharmonizowanych opracowanych przez europejskie organizacje normalizacyjne są publikowane przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C.
- 38 W myśl art. 4 ust. 2 dyrektywy 89/106 w związku z jej motywem jedenastym wskutek tej publikacji wyroby objęte tą dyrektywą i spełniające specyfikacje techniczne określone w normach zharmonizowanych dotyczących tych wyrobów zyskują domniemanie zgodności z wymaganiami zasadniczymi rzeczony dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 2010 r., Latchways i Eurosafe Solutions, C-185/08, EU:C:2010:619, pkt 31), z czym wiąże się uprawnienie do nadania im oznakowania CE.
- 39 To domniemanie zgodności z wymaganiami zasadniczymi dyrektywy 89/106 wraz z oznakowaniem CE sprawia, że dany wyrób, zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, w świetle jej motywu dwunastego, może być przedmiotem swobodnego przepływu, wprowadzania do obrotu i użytkowania na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii.
- 40 Z powyższego wynika, że norma zharmonizowana, taka jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, przyjęta na podstawie dyrektywy 89/106 i do której odniesienie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, stanowi część prawa Unii, gdyż to poprzez odniesienie do przepisów takiej normy ustala się, czy do danego wyrobu znajduje zastosowanie domniemanie ustanowione przez art. 4 ust. 2 dyrektywy 89/106.
- 41 Spełnianie przez dany wyrób wymogów technicznych określonych w takiej normie pozwala bowiem zakładać, że wyrób ten spełnia zasadnicze wymagania zawarte w dyrektywie 89/106. W związku z tym wyrób ten może być przedmiotem swobodnego przepływu, wprowadzania do obrotu i użytkowania na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii, dzięki czemu na podstawie art. 6 ust. 1 tej dyrektywy państwa członkowskie nie mogą w szczególności nakładać na te wyroby dodatkowych wymagań do celów ich faktycznego dostępu do rynku i ich użytkowania na swoim terytorium (zob. podobnie wyrok z dnia 16 października 2014 r., Komisja/Niemcy, C-100/13, EU:C:2014:2293, pkt 55, 56, 63).
- 42 Wprawdzie zgodność danego wyrobu budowlanego z wymaganiami zasadniczymi zawartymi w dyrektywie 89/106 może zostać potwierdzona w odpowiednim razie przy pomocy innych środków niż dowód spełnienia norm zharmonizowanych, nie podważa to jednak istnienia skutków prawnych normy zharmonizowanej.
- 43 Należy ponadto wskazać, że choć opracowanie takiej normy powierza się organizacji prawa prywatnego, to jednak stanowi ona niezbędny środek wykonawczy, ujęty w ścisłe ramy wymagań zasadniczych określonych w dyrektywie, opracowywany z inicjatywy Komisji i pod jej kierownictwem i kontrolą, a jej skutki prawne zależą od uprzedniej publikacji przez Komisję odniesień do niej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C.
- 44 W niniejszym przypadku norma EN 13242:2002 została opracowana w ramach mandatu M 125, udzielonego CEN przez Komisję na podstawie art. 7 dyrektywy 89/106, którego rozdział II pkt 8 stanowi, że europejskie komitety normalizacyjne powinny zaproponować rozwiązania techniczne dla określenia charakterystyk mandatu, z uwzględnieniem wymienionych w nim warunków. W tym celu Komisja dokładnie określiła w załącznikach 1 i 2 do mandatu zakres jego stosowania oraz techniczne

ramy referencyjne dla rodzin i podrodzin wyrobów, dla których wymaga ustalenia właściwości i trwałości. Na podstawie załącznika 3 do tego mandatu Komisja zobowiązała również CEN do wskazania w zleconej normie zharmonizowanej określonej liczby systemów poświadczania zgodności.

- 45 Z rozdziału II pkt 1 i 19 mandatu M 125 wynika również, po pierwsze, że przyjęcie przez organizację normalizacyjną tego mandatu musi być poprzedzone opracowaniem przez tę organizację, w określonym przez Komisję terminie, programu prac, który Komisja musi zaakceptować. Po drugie, zgodnie z pkt 5 i 6 tego rozdziału wszelkie propozycje dodania elementów, które nie były zawarte w mandacie, należy przedłożyć do zbadania Komisji. Po trzecie, na mocy pkt 15–17 i 21 tego rozdziału prace organizacji normalizacyjnych powinny być szczegółowo monitorowane przez Komisję, czemu towarzyszy obowiązek regularnej sprawozdawczości dla Komisji oraz kontrola zgodności przez Komisję ostatecznych projektów norm zharmonizowanych, zanim opublikuje odniesienia do nich w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C.
- 46 Ponadto, jak pokazuje wyrok z dnia 16 października 2014 r., Komisja/Niemcy (C-100/13, EU:C:2014:2293), Komisja stoi przy pomocy skargi na uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego z art. 258 TFUE na straży pełnej skuteczności norm zharmonizowanych. W tym wyroku Trybunał uznał, że nakładając na wyroby budowlane objęte normami zharmonizowanymi dodatkowe wymagania do celów faktycznego dostępu tych wyrobów do rynku oraz ich użytkowania na terytorium Niemiec, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 4 ust 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy 89/106.
- 47 Odpowiedź na pytanie pierwsze lit. a) powinna więc brzmieć tak, że art. 267 TFUE akapit pierwszy należy interpretować w ten sposób, iż Trybunał jest właściwy do dokonywania w trybie prejudycjalnym wykładni normy zharmonizowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy 89/106, do której odniesienia zostały opublikowane przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C.

W przedmiocie pytania pierwszego lit. b)

- 48 Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze lit. a), należy udzielić odpowiedzi na pytanie pierwsze lit. b), w którym sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy normę zharmonizowaną EN 13242:2002 należy interpretować w ten sposób, że zezwala ona w ramach sporu dotyczącego prywatnoprawnej umowy zobowiązującej jedną ze stron do dostarczenia wyrobu zgodnego z normą krajową wdrażającą normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy 89/106, do której odniesienie zostało opublikowane przez Komisję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, na to, by wykazać brak spełnienia specyfikacji technicznych tej normy zharmonizowanej przy pomocy innych metod badawczych, niż przewiduje wyraźnie ta norma, oraz czy te metody można zastosować w dowolnym momencie gospodarczo uzasadnionego okresu użytkowania wyrobu.
- 49 Na wstępie należy stwierdzić, że zgodnie z pkt 1 akapit drugi normy zharmonizowanej EN 13242:2002, zgodnie z którym norma „pozwala ocenić zgodność [...] wyrobów z [tą] normą europejską”, pkt 6 tej normy zharmonizowanej, zatytułowany „Właściwości chemiczne”, stanowi w pkt 6.3, że zawartość siarki całkowitej w kruszywach, oznaczaną odpowiednią kategorią określoną w tabeli 13 tej normy zharmonizowanej, zatytułowanej „Kategorie maksymalnych zawartości siarki całkowitej”, określa się zgodnie z normą europejską EN 1744–1:1998.
- 50 Należy jednak przypomnieć, o czym zaświadcza motyw czwarty dyrektywy 89/106, że celem tej dyrektywy jest usunięcie przeszkód w handlu poprzez stworzenie warunków umożliwiających swobodną sprzedaż wyrobów budowlanych na terytorium Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 18 października 2012 r., Elenca, C-385/10, EU:C:2012:634, pkt 15).

- 51 Wynika z tego, że dyrektywa 89/106, której wyznaczono cel w postaci usuwania przeszkód w handlu, zmierza do harmonizacji nie warunków i sposobów konkretnego zastosowania wyrobów budowlanych w związku z ich montażem w obiektach budowlanych naziemnych i podziemnych, lecz zasad dostępu tych wyrobów do rynku.
- 52 Tym samym ani dyrektywa 89/106, ani norma zharmonizowana EN 13242:2002, a w szczególności jej pkt 6.3, określający sposoby ustalenia zawartości siarki w kruszywach, których dotyczy, nie dokonują harmonizacji krajowych uregulowań mających zastosowanie do dowodu w ramach sporu dotyczącego umowy, takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym, czy to w odniesieniu do sposobu wykazania zgodności z umowną specyfikacją wyrobu budowlanego, czy do chwili, w której zgodność tego wyrobu należy wykazać.
- 53 Z uwagi na powyższe wywody odpowiedź na pytanie pierwsze lit. b) powinna brzmieć tak, że normę zharmonizowaną EN 13242:2002 należy interpretować w ten sposób, iż nie jest ona wiążąca dla sądu krajowego, przed którym zawiśnie spór dotyczący wykonania umowy prawa prywatnego zobowiązującej jedną ze stron do dostarczenia wyrobu zgodnego z normą krajową wdrażającą normę zharmonizowaną, czy to w odniesieniu do sposobu wykazania zgodności tego wyrobu z umowną specyfikacją, czy do chwili, w której zgodność tego wyrobu należy wykazać.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 54 W pytaniu trzecim, które należy następnie zbadać, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 4 ust. 2 dyrektywy 89/106 w świetle jej motywu dwunastego należy interpretować w ten sposób, że domniemanie, iż wyrób budowlany wyprodukowany zgodnie z normą zharmonizowaną nadaje się do stosowania, obowiązuje sąd krajowy do celów ustalenia jakości handlowej lub przydatności do zamierzonego zastosowania takiego wyrobu, gdy uregulowania krajowe o ogólnym charakterze, regulujące sprzedaż towarów, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, wymagają, by wyrób budowlany miał takie cechy. W przypadku odpowiedzi twierdzącej sąd odsyłający zwraca się do Trybunału z pytaniem o sposób obalenia tego domniemania.
- 55 Jak wynika z art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/106, ma ona na celu zapewnienie, aby wyroby budowlane przeznaczone do wykorzystania w obiektach budowlanych mogły być wprowadzane na rynek tylko wówczas, gdy nadają się do zamierzonego zastosowania, tj. gdy wykazują takie cechy, że obiekty, w których mają być wbudowane, wmontowane, wykorzystane lub instalowane – zakładając, że obiekty te są prawidłowo zaprojektowane i wykonane – mogą spełniać zasadnicze wymagania określone w art. 3 tej dyrektywy, gdy dla określonych obiektów obowiązują przepisy zawierające takie wymagania.
- 56 W tym celu, jak już przypomniano w pkt 39 niniejszego wyroku, prawodawca Unii ustanowił mechanizm domniemania przydatności do zastosowania, zgodnie z którym wyrób spełniający zasadnicze wymagania, o których mowa w art. 3 dyrektywy 89/106, skonkretyzowane w normie zharmonizowanej, może, zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy w świetle jej motywu dwunastego, być przedmiotem swobodnego przepływu, wprowadzania do obrotu i użytkowania na terytorium wszystkich państw członkowskich.
- 57 Wynika stąd, że tego rodzaju domniemanie zgodności zmierza jedynie do umożliwienia, by wyrób budowlany spełniający warunki ustanowione przez normę zharmonizowaną był objęty swobodnym przepływem w Unii.
- 58 Zatem z tych samych względów, jak te wskazane w pkt 51 niniejszego wyroku, dyrektywy 89/106 nie można interpretować w ten sposób, że dokonuje ona harmonizacji krajowych unormowań, ewentualnie dorozumianych, mających zastosowanie do umów sprzedaży wyrobów budowlanych.

- 59 W związku z tym domniemanie przydatności do stosowania, przewidziane w art. 4 ust. 2 dyrektywy 89/106, w świetle jej motywu dwunastego, nie obowiązuje w ramach dotyczącego umowy sporu do celów oceny dochowania przez jedną ze stron umowy krajowego wymogu o charakterze umownym.
- 60 Zważywszy na odpowiedź udzieloną na pierwszą część pytania trzeciego, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na część drugą.
- 61 Wobec powyższego odpowiedź na pytanie trzecie powinna brzmieć tak, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 89/106, w świetle jej motywu dwunastego, należy interpretować w ten sposób, że domniemanie, iż wyrób budowlany wyprodukowany zgodnie z normą zharmonizowaną nadaje się do stosowania, nie wiąże sądu krajowego do celów ustalenia jakości handlowej lub przydatności do zamierzonego zastosowania takiego wyrobu, jeżeli uregulowania krajowe o ogólnym charakterze, regulujące sprzedaż towarów, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, wymagają, by wyrób budowlany miał takie cechy.

W przedmiocie pytań czwartego i piątego

- 62 Sąd odsyłający przedstawia pytania czwarte i piąte wyłącznie na wypadek, gdyby udzielono odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze lit. a) i na pytanie trzecie, nie ma więc potrzeby na nie odpowiadać.

W przedmiocie pytania drugiego

- 63 W pytaniu drugim sąd odsyłający zwraca się w istocie o odpowiedź, czy art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, że w ramach sporu między jednostkami dotyczącego praw i obowiązków o charakterze umownym sąd krajowy powinien odmówić zastosowania uregulowania krajowego, takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, ustanawiającego – chyba że strony postanowią inaczej – dorozumiane warunki umowne dotyczące jakości handlowej i przydatności do zamierzonego zastosowania lub jakości sprzedawanych wyrobów, ze względu na to, że uregulowanie to stanowi przepis techniczny w rozumieniu art. 1 pkt 11 tej dyrektywy, który nie został notyfikowany przez państwo członkowskie Komisji zgodnie z art. 8 ust. 1 tej dyrektywy.
- 64 Na wstępie należy przypomnieć, jak słusznie podniósł sąd odsyłający, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż na brak obowiązywania krajowego przepisu technicznego, który nie został notyfikowany zgodnie z art. 8 dyrektywy 98/34, można powołać się w sporze między jednostkami (zob. wyroki: z dnia 30 kwietnia 1996 r., CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, pkt 54; z dnia 26 września 2000 r., Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, pkt 40–43, 48, 49).
- 65 Należy jednak wcześniej upewnić się, że rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie faktycznie stanowi „przepis techniczny” w rozumieniu art. 1 pkt 11 tej dyrektywy.
- 66 Z przepisu tego wynika, iż na pojęcie „przepisu technicznego” składają się trzy kategorie aktów, to jest, po pierwsze, „specyfikacje techniczne”, o których mowa w art. 1 pkt 3 dyrektywy 98/34, po drugie, „inne wymagania”, określone w art. 1 pkt 4 tej dyrektywy oraz, po trzecie, zakaz produkcji, przywozu, sprzedaży lub stosowania produktu, o którym mowa w art. 1 pkt 11 tej dyrektywy (wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., Ivansson i in., C-307/13, EU:C:2014:2058, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 67 W niniejszym przypadku widoczne jest, po pierwsze, że takie przepisy jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, czy to same w sobie, czy to w kształcie wynikającym z wykładni stosowanej przez sądy irlandzkie, nie wchodzą w zakres pojęcia „specyfikacji technicznych” w rozumieniu art. 1 pkt 3 dyrektywy 98/34. Pojęcie to odnosi się bowiem wyłącznie do krajowych środków dotyczących samego wyrobu lub jego opakowania, i przez to ustalających jedną z wymaganych cech wyrobu (wyrok

z dnia 10 lipca 2014 r., *Ivansson i in.*, C-307/13, EU:C:2014:2058, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo). Tymczasem nie dotyczy to w oczywisty sposób wymogu mającego zastosowanie, chyba że strony postanowią inaczej, ogólnie do sprzedaży wszystkich wyrobów.

- 68 Po drugie, z tych samych względów przepisów tych nie można zakwalifikować jako „innego wymagania” w rozumieniu art. 1 pkt 4 dyrektywy 98/34.
- 69 W tym względzie Trybunał wyjaśnił, że aby rozpatrywane środki krajowe móc zakwalifikować jako „inne wymagania” w rozumieniu tego przepisu, muszą one stanowić warunki, które mogą mieć istotny wpływ na skład lub charakter danego produktu bądź na jego sprzedaż, przy czym przepisy o charakterze generalnym nie mogą stanowić takich warunków ani też w związku z tym zostać uznane za „inne wymagania” (zob. wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., *Ivansson i in.*, C-307/13, EU:C:2014:2058, pkt 26, 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 70 Po trzecie, uregulowanie rozpatrywane w postępowaniu głównym nie mieści się też w kategorii przepisów technicznych, o której mowa w art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34, ponieważ ogranicza się do ustanowienia dorozumianych warunków umownych, a więc nie zawiera żadnego zakazu, w rozumieniu tej dyrektywy, dotyczącego produkcji, przywozu, sprzedaży lub stosowania wyrobu, czy też świadczenia bądź korzystania z usług lub podejmowania działalności jako dostawca usług.
- 71 W związku z tym dyrektywa 98/34 nie znajduje zastosowania do dorozumianych wymogów umownych, takich jak te, które nakłada rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie.
- 72 W świetle powyższego odpowiedź na drugie pytanie powinna brzmieć tak, że art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34 należy interpretować w ten sposób, iż krajowe przepisy, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, ustanawiające – chyba że strony postanowią inaczej – dorozumiane warunki umowne dotyczące jakości handlowej i przydatności do zamierzonego zastosowania lub jakości sprzedawanych wyrobów, nie stanowią „przepisów technicznych” w rozumieniu tego przepisu, których projekt powinien podlegać uprzedniej notyfikacji, o której mowa w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

- 73 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 267 TFUE akapit pierwszy należy interpretować w ten sposób, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do dokonywania w trybie prejudycjalnym wykładni normy zharmonizowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do wyrobów budowlanych, zmienionej dyrektywą Rady 93/68/EWG z dnia 22 lipca 1993 r., do której odniesienia zostały opublikowane przez Komisję Europejską w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C.
- 2) Normę zharmonizowaną EN 13242:2002, zatytułowaną „Kruszywa do niezwiązanych i związanych hydraulicznie materiałów stosowanych w obiektach budowlanych i budownictwie drogowym” należy interpretować w ten sposób, iż nie jest ona wiążąca dla sądu krajowego, przed którym zawiśnie spór dotyczący wykonania umowy prawa prywatnego,

zobowiązującej jedną ze stron do dostarczenia wyrobu zgodnego z normą krajową wdrażającą normę zharmonizowaną, czy to w odniesieniu do sposobu wykazania zgodności tego wyrobu z umowną specyfikacją, czy do chwili, w której zgodność tego wyrobu należy wykazać.

- 3) Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 89/106, zmienionej dyrektywą 93/68, w świetle jej motywu dwunastego, należy interpretować w ten sposób, że domniemanie, iż wyrób budowlany wyprodukowany zgodnie z normą zharmonizowaną nadaje się do stosowania, nie wiąże sądu krajowego do celów ustalenia jakości handlowej lub przydatności do zamierzonego zastosowania takiego wyrobu, jeżeli uregulowania krajowe o ogólnym charakterze, regulujące sprzedaż towarów, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, wymagają, by wyrób budowlany miał takie cechy.**
- 4) Artykuł 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego, ostatnio zmienionej dyrektywą Rady 2006/96/WE z dnia 20 listopada 2006 r., należy interpretować w ten sposób, że krajowe przepisy, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, ustanawiające – chyba że strony postanowią inaczej – dorozumiane warunki umowne dotyczące jakości handlowej i przydatności do zamierzonego zastosowania lub jakości sprzedawanych wyrobów, nie stanowią „przepisów technicznych” w rozumieniu tego przepisu, których projekt powinien podlegać uprzedniej notyfikacji, o której mowa w art. 8 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 98/34, zmienionej dyrektywą 2006/96.**

Podpisy